

ceribus mancipatus rebellis, qui dixit Ministris se esse Clericum; ipse tamen sine tonsura, & sine habitu Clericali incedebat, & sic fuit inventus, & captus. Non sunt ab eo allatae, nec illius domi reperta litteræ testimoniales Ordinationis, nec commendatitiae testantes de Clericatu. Non sunt testes, qui eum cognoscant; nec fama publica, quæ tamē dicat. Solū sunt reperta domi vestis parva, & collare, quod solent gestare Clerici, & insuper litteræ sub altero nomine ab eo, quo dicit se vocari, quæ tamē videntur ad ipsum directæ, quibus datur ei spes beneficium obtinendi. Delictum est certum, & supponitur tale, ut sit morte dignum. Diligentia de Clericatu ob loci distantiam est difficilis, non tuta, exposita fraudibus, & periculosa. Punitio quibusdam circumstantiis existentibus imminet ad aliorum exemplum, ut qui male sentiunt, se coerceant, & zizania non crescat. His (ut figurantur) suppositis.

Q U A E R E S V.

769 An Curia sacerdotalis possit premissum Reum in suis carceribus detinere. Juridicè contra eum procedere. Et deinde punire?

770 Certum est, 1. quod si Reus diceret, aut constaret, non possidere beneficium, vel alicui Ecclesiæ non deservire cum habitu de mandato Episcopi, immunitate non gauderet, ut constat ex Conc. Trid. num. 732. relato, & n. 733.

771 Certum est 2. posse licet Curiam sacerdotalis Reum in suis carceribus detinere, juxta dicta n. 764.

772 Certum est 3. quod (seclusis circumstantiis suppositis, & figuratis, maximè de diligentia, & probatione difficulti, ac moraliter impossibili) tenetur Curia Sacerdotalis assignare Reo tempus competens ad probandum. Vel Curia ipsa (opportuni interrogationibus præmissis de Patria, & Ordinario proprio domicilio, & Ordinationis) diligentias adhibere in partibus ad litteras testimoniales authenticas à suo Ordinario obtainendas, super ordinatione, titulo beneficii, &c. & super qualitatibus à Trid. requisitis pro gaudio fori, ut in n. 732. & 733.

773 Quod si prædictæ litteræ, & probations accederent, eorum cognitio facienda eset ab Ordinario loci, ubi carceratus existit; juxta dicta num. 766. Quia Reus est ei factus subditus ratione delicti, ut in tom. 2. n. 207. Vide num. 788.

774 Suppositis circumstantiis expositis, & diligentia ad probandum difficulti, ac moraliter impossibili,

Dico, Judicem sacerdotalem licet posse con-

tra reum juridicè procedere, informationes capiendo, interrogando, & alia de jure praestanda peragendo; ac tandem poena, qua dignus est, puniendo.

775 Ratio est; quia Judex sacerdotalis per capturam, ac detentionem dicti delinquentis, & per defectum probationum in contrarium, habet jus certum in delinquentem, est enim in ejus possessione; & jus certum habet super delicto certo enormi, in modo enormissimo, cuiusmodi est, post haeresim, delictum rebellionis in Principem, aut perduellionis in Patriam; delictum quippe viscosum, & quod serpere solet ut cancer.

776 Dubium de Clericatu, & gaudio fori, est leve, in modo levissimum aut nullum; quia solū pendet ex dicto Rei, qui illud non probat. Collare, & vestis parva insufficientem aut non nisi levem conjecturam præbent, quia sunt indifferentia, & æquivoca; solent enim etiam vestes longæ deferri à laicis, maximè à medicis, præsertim in pluribus Italiae Provinciis, quique vulgo Abbates vocari solent, non quia verè tales sint, sed ob meram vestem longam.

777 Adde, indicia efficacia, & præsumptiones vehementes stare contra Reum, ejusque dictum. Et primò. Ex repertis litteris compertus est fraudulentus, & mendax in fictione nominis; qui autem in uno falso deprehenditur, in omnibus ut falso habendus est. Melphi in præc. ver. Testes ex can. 22. quest. 5. Can. Parvuli, 14. & pluribus iuribus. Adeoque cum fuerit repertus sine tonsura, & habitu, immixtus enomib; præsumendum est, collare, & vestem parvam domi detinuisse ad qualitatem personæ pro delictorum & circumstantiarum opportunitate fingendam, aut variandam: ejusque dictum esse dolosum, & fraudulentum, ad forum sacerdotale, in cuius reperitur manibus, declinandum; nam ex Regula 8. Juris in 6. Se-
mel malus, semper præsumitur malus.

778 Secundò. Cūm in litteris, quæ præsumuntur ad ipsum directæ, detur ei spes beneficium obtinendi, ritè præsumitur eum beneficium non possidere, adeoque habetur præsumptio contra titulum à Trident. sess. 21. de refor. cap. 2. pro Clericatu requisitum, ut in tom. 3. num. 48. Insuper, cūm constet, eum minimè per paucos dies, sed plus temporis, quo in loco delicti commoratus est, nulli Ecclesiæ de mandato Episcopi inservisse, ac sine tonsura, & habitu incessisse, delictum molientem rebellionis, atque seditionis, quod ex sui natura longum tempus expicit, vehementer præsumitur non habere qualitates in Clerico à Concilio Tridentino

re-

De I. Precepto Decalogi. Cap. IV.

requisitas pro gaudio fori, ut in numer. 732.

779 Hinc breviter sic rationem restringo. Nemo spoliari potest jure, quod certò possidet, per superveniens dubium, maximè per dubium leve, quod moraliter vinci non potest ex dictis à num. 40. Judex sacerdotalis certò possidet jus contra expositum delinquentem, & super delicto enormissimo certo; Jus verò delinquentis de gaudio fori est dubium, dubiolevi, in modo levissimo, quod (ut supponitur) moraliter vinci non potest. Igitur non potest Judex sacerdotalis jure, quod certò possidet in delinquentem, spoliari per superveniens dubium jam recensitum. Et consequenter potest contra eum juridicè procedere, & de jure punire ut in n. 774. Recole dicta in qu. seq.

780 Denique pro hujusmodi casibus irreparabilibus & extraordinariis recurrat, proportione servata, doctrina Patris Tancredi relata n. 663. & 676. & Castrop. num. 789.

Q U A E R E S VI.

781 Quando, & quomodo Clericus tradi potest puniendus Curia sacerdotali?

R espondeo, tunc tradi posse, quando se immiscat enomib; cap. Contingit, & cap. Perpendimus, de sent. Excom. Castrop. p. 2. dis. un. tr. 12. punct. 6.

782 Enorme dicitur delictum illud, quod in malitia & foeditate supra modum exuberat, ac excedit. Quod prudentia probi viri dignoscendum remittitur. Enormia, seu immania, sunt primo loco Haeresis, que est Rebello contra Majestatem supremi regum Regis. Inde Rebello, & crimen Læsa Majestatis in Principem, Perduellio, falsificatio Moneta, Latrocinium, Homicidium, Adulterium, Raptus, & similia, quæ numerantur, & explicantur in tom. 2. n. 62. ad 65.

783 Spectato autem jure communī, ob nullum crimen quantumvis enorme Clericus est Curia sacerdotali tradendus, nisi fuerit incorrigibilis. Castrop. cit. numer. 4. ex cap. Cūm non ab homine, cap. Clerici, de Excessibus Prælatorum in 6. cap. Felicis, de Pœnis, in 6. cap.

tua de pœnis, ubi Pontifex injungit Prælatis Ecclesiasticis, Clericos in enormissimis sceleribus, 1. Sodomiae, 2. Occisionis Cardinalis, 3. Latrocinii, & similibus deprehensoribus, punire, 1. depositione, & detrusione in Monasterium, 2. ita ut vita sit illis mors, puta immunitate, perpetua reclusione in ergastulo, 3. degradatione à suis Ordinibus, & detrusione in arcta Monasteria. Non injungit autem, ut Curia sacerdotali tradantur, adeoque aperte colligitur, ad tradendum Clericum Curia sacerdotali, ex jure communi requiri repetitionem delictorum, & incorrigibilitatem.

784 Incorrigibilis dicitur Clericus ex jure communi, si ter monitus, 1. sub depositione, 2. sub excommunicatione, 3. sub anathemate, Ex cap. cūm non ab homine de Judicis; ex consuetudine verò, si ter monitus sub excommunicatione, adhuc contumax perseverat.

785 Ab hoc autem requisito incorrigibilitatis, & triplex monitionis, excipitur prius Assassinum, ex cap. 1. de homicidio in 6. Debet verò prius constare de delicto, & talis à Juge Ecclesiastico declarari. Et tunc eo ipso, quo Clericus per declarationem authenticam fuerit à Juge Ecclesiastico declaratus assassinus, statim jurisdictionis est sacerdotalis, & ab ea juridicè puniendus.

786 Secundò. Excipitur Haeresis, & hoc pacto, quod ad hoc ut pro crimine haeresis Clericus Curia sacerdotali tradatur, non requiratur incorrigibilitas modo recensito, quæ triplicem monitionem supponat, ut in numer. 784. & qualis pro aliis delictis exposcit; sed requiratur, & sufficiat Relapsia, nempe haeresis repetita post sententiam, ex cap. Ad abolen- dum, de Haeresicis, cap. Super eo, &c. Accusa- tur, de Hereticis in 6. Tunc namque à jure incorrigibilis judicatur. Et sic, ut quis pro ha- resi Curia sacerdotali tradatur, adhuc requiritur incorrigibilitas, quæ unicam monitionem authentica per sententiam supponat.

787 Tertiò. Excipitur casus, quo Clericus sine habitu & tonsura enomib; se immiscat; Canones enim, qui incorrigibilitatem, & triplex monitionem exposcent, loquuntur de Clerico, qui cum habitu & tonsura enomib; se immiscat; qui privilegium Clericale non amittit, ex cap. 1. de Apostatis, C. ex parte 2. de Pri- vilegiis, & C. Contingit de sent. excommun. Un- de qui sine habitu & tonsura enomib; se im- miscat, potest Curia sacerdotali tradi, absque eo quod præcedat triplex monitus, quia eo ipso pri- vilegium Clericale amittit, maximè ex jure no- vo Conc. Trid. Castrop. cit. n. 5. Diana part. 1. tral. 2. ref. 33. v. n. 733.

788 Qui rite subdit: Requiritur tamen, ut per sententiam Judicis Ecclesiastici notum sit, Clericus enomib; se immiscere, & sine habitu, & tonsura incedere; aut cum habitu, & tonsura incedentem monitum ter esse, ne enormia comittat; alias Judex sacerdotalis judicare, & punire illum non poterit. Quia qualitas tribuens ju- risdictionem, prius probanda est, 1. si quis aliena, ff. de Judicis. Quaprobatio, non à judge sacer- dari, sed ab Ecclesiastico, cui Clericus subjicitur, facienda est. Eo maximè quia Clericus regula- riter

riter Curia seculari non traditur, nisi prævia degradatione ab ordinibus; degradatio autem fieri non potest nisi à Judice Ecclesiastico, & ex prævia probatione, & sententia declaratoria delicti v. verb. Degradatio.

789 Denique Castropol. cit. num. 6. addit: Duxi, spectato jure communi, ob nullum crimen Clericum tradendum esse seculari Judici puniendum, nisi incorrigibilis fuerit: ut tacite indicarem, ex recepta consuetudine sapè tradi nulla incorrigibilitate expetata, si delictum nimis atrociter, & scandalosum, ac à viris piis, & prudentibus judicetur, Reipublica convenire tale committentem è gremio Ecclesiasticorum personarum pelli, & ultimo supplicio affici, ut de facto sapè ita judicatum est. Ergo alienum esset à ratione hanc paenam executioni non mandari. Neque enim privilegium Ecclesiastica immunitatis, in favorem, & honorem status Clericalis introductum, in illius indecorum convertendum est: Sic Covarr. &c. Farinac. &c. Et quidem practicatum videmus, Clericos Rebelleres Curia seculari tradi, & ultimo supplicio affici, nulla monitione prævia, nullaque incorrigibilitate expetata: v. n. 676.

790 Denique Urb. VIII. per Bullam *In suprema* edita 1627. nullam mentionem faciens de incorrigibilitate, absolutè statuit, personas Ecclesiasticas, sive seculares, sive Regulares, in locis dumtaxat Italæ existentes, quæ aureas, vel argenteas monetas sondere, fabricare, colorare, vel alias adulterare præsumperint, prævia degradatione esse Curia seculari tradendas, ultimo supplicio puniendas. Præfata autem Bulla non comprehendit Siciliam, quia non exprimit insulas coadjucentes, quæ in odiosis non veniunt nomine Italæ, nisi exprimantur.

De Immunitate agunt Diana p. 1. tratt. 1. & 2. p. 3. 4. 5. & 6. tratt. 1. Castropol. part. 2. diss. unic. Bordonus ref. 1. Tancred. tom. 3. tr. 1. lib. 4. Alarius lib. 2. verb. Immunit. Fagnanus lib. 3. tit. de Immunit. lib. 1. C. Consuetudines, de consuetudine. Ibid. cap. Magnus, de obligat. ad ratiocin.

G A B E L L A

791 **E**st exalatio publica, à Princeps imposta subditis ad sua domus sustentationem, & Regni conservationem, putè ad præsidia retinenda, ad bella gerenda, ad Pontium, Mœniorum, ac Navium conservationem, & ad alia pro Regni custodia necessaria providenda: v. n. 800.

Ut gabella sit justa, requiritur justitia ex parte quatuor causarum, efficientis, materialis, formalis, & finalis. Ita ut si gabellæ sint

injustæ, seu sint impositæ, aut auctæ, præterquam in casibus à jure, seu speciali Sedis Apostolicæ licentia permisis, tam imponentes, aut augentes, quam imponi, aut augeri exigentes, incident in Excommunicationem Bullæ Coenæ, S. 5. latam.

792 Ex parte efficientis pro justitia requiritur, ut, qui imponit, sit Princeps supremus alium Superiorum in temporalibus non agnoscens: vel inferior de mandato supremi. Unde gabellas imponere non potest Provincia, Civitas, &c. nisi ex consuetudine legitima, aut privilegio, quo gaudet Urbs Barcinensis. Mendo ver. Gabella.

793 Potest Princeps aliquem sibi & communem benemeritum, etiam cum suis descendenteribus, à solutione alicujus Gabellæ eximere, ut infra dicemus de Monte Pietatis.

794 Ex parte *Causæ materialis*, *Jus civile in l. Universis, Cod. de velligat.* & in l. omnium ibidem decernit, ut gabella imponatur solùm in rebus mercimonii & negotiationis causa de una in aliam provinciam aut Urbe asportatis, tam ingrediendo, quam exeundo. Unde ex præfato Jure non sunt licita gabellæ imposita super victualibus, frumento, pane, vino, oleo, carnibus, &c. Toletus libr. 5. c. 74. Cajet. verb. vellig. quia proportionem non servant, cum æquè gravent pauperes, ac divites.

795 Suarez tamen de leg. l. 5. cap. 16. Diana p. 2. tratt. 17. ref. 28. tenet, gabellas super victualibus impositas non esse injustas, si consuetudo adsit; quia lex civilis potest per consuetudinem abrogari. Et illa oppressio pauperum, in quantum æquè gravantur, ac divites, compensatur per hoc quod cum tales gabellæ minutim, & quasi insensibliter solvantur, minora patiuntur incommoda pauperes, quam si censu capitum, aut patrimonii gravarentur.

Certum tamen est, eas esse justas, si consuetudo legitimè præscripta vigeat, & publica necessitas adsit, ac gabellæ super mercibus non sufficiant.

796 Sub nomine gabellæ comprehenditur, Primò *Tallia*, quæ imponitur subditis solvenda pro portione habita ad eorum bona, quæ etiam vocatur *Impositio*, & *Collecta*, quæ sollet imponi aliqua communi, & publica necessitate urgente, ac titulo matrimonii à Princeps contracti, veluti ad ornatum uxoris, & ad sponsalitii splendorem, juxta Regionis consuetudinem.

797 Secundò venit tributum, & pensio de solvenda annata, aut media annata super officia,

& octo, & quatuor partium grani spectantibus ad Regiam Doganam; tales sunt *Cives Urbis Panormi*, & quamplurimum locorum, qui solùm alias duas portiones tarenorum duorum, & quatuor partiū grani solvere tenentur pro qualibet uncia valoris mercis. Aliorum verò locorum cives solvere tenentur omnes tres portiones ad summam tarenorum duorum, granorum decem, & novem cum duabus partibus grani; unde illi vocari solent vulgo *Franchi*, isti *Rendabiles*.

798 Angaria autem, & Perangaria non sunt reputahæ inter gabellas, quia sunt injustæ: sunt enim *Coaltio injusta adonus merè personale*, aut *mixtum ex labore personali*, & *munere aliquo persolvendo*. Angaria est onus merè personale, Perangaria mixtum.

799 Ex parte *Causæ formalis* pro justitia requiritur, ut servetur proportio tam vassalorum inter se, ut in num. 794. quam ad vires Regni; nam si vires Regni non sufficiunt, inusta est gabella; & si vassalli sint plus æquo gravati, tenetur in conscientia Princeps gabellas minuere.

800 Ex parte *causa finalis* requiritur justa causa, nimirum publica necessitas, & communis utilitas, ut in num. 790. Sine justa causa

non potest Princeps gabellas imponere; alias peccat, & ad restitutionem tenetur.

801 Si gabella sit imposta ob determinatum finem, eo cessante continuari non potest, nisi instet alia æqualis necessitas; quia tunc commutatur materia. Mendo cit. num. 7. vid. num. 822.

802 Pro quantitate gabellæ non potest certa regula tradi, sed est remittenda arbitrio boni, & periti viri, qui attendere debet necessitatem, & proportionem juxta superius dicta; adeoque Principes non debent gabellas imponere sine maturo timoratorum, & peritorum Theologorum, ac Jurisperitorum consilio.

803 Diana p. 1. tratt. 2. ref. 132. tenet non esse injustam gabellam, si excedat octavam partem valoris rei, dummodo ceteræ conditiones concurrant.

Ritè autem de justitia gabellæ dubitat Corseustus cum aliis apud Dianam cit. si excedat octavam partem valoris rei; est namque excedens. Cui favet *lex de Præstatione*, C. de velligatibus, talem excessum prohibens.

Et quamvis dicta lex valeat pro Regnis Imperio subjectis (ut ait Diana) potest aliis inferire pro exemplo.

Et quidem in nostra Urbe Panormi praxis est, & præfixio, ut pro gabella solvatur decima pars, & aliquanto minus valoris currentis rei, putè mercium; pro qualibet namque uncia valoris currentis ei solvuntur pro gabella tarenæ duo, grana decem, & novem, & duas partes grani, videlicet, tarenæ unus, & quatuor partes grani pro ratione Regia Capsæ; grana decem, & octo, & quatuor partes grani, pro ratione Regia Doganæ; & tarenæ unus pro gabella novi impositi.

Hoc pacto ut plurium locorum cives sint imunes à portione gabellæ granorum decem,

Examen Ecclesiast.

GABELLAS SOLVERE NON TENENTUR

805 **E**cclæsia, loca pia, & Ecclesiastici sive Clerici, sive Religiosi utriusque sexus, ut n. 755. & à n. 704. ad 715. qui non possunt directè, aut indirectè gravari gabellis, tributis, & aliis oneribus, neque super bonis patrimonialibus, sive illis, ad quorum titulum sunt ordinati, sive aliis quomodolibet eis provenientibus, v.g. titulo hereditatis, donationis, &c. quia iura n. 712. relata indistinctè loquuntur.

Indirectè gravarentur Clerici, si gabella super te imponeretur, non principaliter in gravamen Clericorum, sed generaliter in gravamen omnium, ita ut Clerici illam emerent sub eo gravamine.

806 Non eximuntur à gabellis Clerici. 1. Si habitum Clericalem assument in fraudem gabellarum, absque intentione in eo statu permanendi: sequitur ex num. 758. & 759. quia fraus nemini patruginatur. 2. In bonis eis donatis, v.g. à parentibus, donatione apparenti, in fraudem gabellarum, ut nimirum Clericorum scuto non sint subjecta gabellis, v.n. 715. 734. 735. 736. Denique ex rebus, & fructibus, quos Ecclesiastici vendunt, solvi debet gabella. Mendo v. Gabella, num. 13.

Q U A R E S

807 An possit Princeps ob publicam necessitatem gabellam impenerare solvendam nedum à laicis, rerum etiam ab Ecclesiasticis?

R Esp. posse, quinque concurrentibus conditionibus.

Prima est. Ut necessitas, vel utilitas sit magna & evidens, ex cap. Non minus, 4. de immunit.

808 Secunda. Ut facultates laicorum non sufficiant, ex cit. cap.

Tunc autem non sufficere dicuntur, quando ex una parte facultates communitatū deficiunt, & ex alia cives (si Ecclesiastici excluderent) cogerentur se privare illis, quæ sunt necessaria ad vivendum secundum convenientiam sui status. Si verò facultates communitatū ad necessitatem sublevandam sufficerent, neque laici particulares possent gravari, ut in n. 800. Diana p. 1. trah. 2. ref. 133.

809 Tertia. Ut necessitas, vel utilitas sit quæ communis laicis, & Clericis, ex cit. cap.

810 Quarta. Ut Episcopus, & Clerus delibarent, & consentiant, ex cit. cap. Nomine Cleri non venit solum Capitulum Cathedralis, ut teneant plures, sed omnia Capitula Urbis, & Vicariorum foranei Dioecesis; quia omnes gravantur, & sic omnes cognoscere debent qualitatem necessitatis, ut deliberent, an, & quantum debant concurrere. Item veniunt etiam Capitula Religionum, si Religiosi sint comprehensivi. Diana p. 5. trah. 1. ref. 11.

811 Quinta. Ut prius de tali contributione consulatur Summus Pontifex, & ejus habeatur licentia, ex cap. Adversus de Immunitate. Ita ut solus consensus Episcopi, & Cleri non sufficiat, nisi periculum esset in mora: quo casu, si duratio gabellæ non esset modica, facta impositione de solo consensu Episcopi, & Cleri, consulendus statim esset Summus Pontifex pro approbatione. Cùm autem hujusmodi licentia impenetrantur, sunt prius ab Episcopo audienda Capitula Clericorum, & eorum, de quorum interesse agitur.

812 Gabella denique his concurrentibus conditionibus jam imposta, exactio non potest fieri à Judice laico, sed per personas Ecclesiasticas ab Episcopo deputatas. Constat ex Bulla Urb. VIII. pro Ducatu Mediolensi.

813 Publica necessitas, vel utilitas est: Reparatio pontium, fontium, murorum Civitatis; viarum publicarum; alluvionum ex fluminibus cum damno agrorum, aut Urbium; Annona, Famis, Bellum, Pestis, &c. At super nulla ex his, aut aliis necessitatibus possunt ab Ecclesiasticis contributiones exposci, nisi recentis quinque concurrentibus conditionibus; sed omnino à communibus contributionibus sunt exempti.

814 Nec dicas, Ecclesiasticos obligari ex beneficio à laicis accepto, quod est commune. Quia (ut optimè discurret Castropal. p. 2. disp. unica, trah. 12. punt. 9. num. 4.) Est beneficium commune sit Clericis, & laicis, sumptus non debet esse communes: dignitas enim clericalis petit, ut aliquo privilegio speciali fruuntur: sicut enim privilegium militis, & regiminis eximere solet militem, & magistratum ab iis contributinibus

communibus, rametsi de beneficio communi aequaliter participant: sic dignitas clericatus excire peterit Clericum ab his oneribus. Addit Clericos hoc beneficium à laicis acceptum alii beneficiis compensare: ipsi enim Clerici specialiter concurredunt ad subventiones pauperum, reparationem temporum, & illorum ornatum, & cultum: quæ omnia in utilitatem cedint laicorum. Ergo hoc sumptu sufficienter compensant sumptus laicorum.

815 Insuper publica necessitate supposita, quinque conditionibus concurrentibus, & licentia Summi Pontificis obtenta, quæ Ecclesiasticos omnes, etiam Regulares, comprehendat; adhuc ab omni onere, & contributione excipiuntur, & eximuntur. Fratres Ordinis Minorum de Observantia S. P. Francisci, Reformati ejusdem, & Capuccini; quia nil proprii possident, sed viiunt de puris elemosynis manualibus, aut à pietate fidelium legatis, quorum nullum dominum habent, aut proprietatem; ut meminit Conc. Trid. sess. 25. de refor. cap. 3. & liquet infra ver. Legata Minorum.

Hinc, cùm Alex. VII. pro urgentissima necessitate contra Turcas, Germaniam & Insulam Cretæ invadentes, per Bullam Cum Divina 1660. editam indixisset sex Decimas per decennium in subsidium solvendas super fructibus omnium Ecclesiasticorum, etiam Regularibus comprehensis, per totam Italiam, & insulas coadiacentes, sicut declaratum per Epistolam Thesaurarii Gen. sub die 20. Maii 1662. Sub-collectoribus missam, Fratres Minores Observantes S. Francisci non teneri ad dictam contributionem, & injunctum, ne iisdem super hoc molestiam inferrent. Lantusca ver. Gabella, n. 3. vid. n. 823.

Qui n. 6. refert etiam aliam Decis. Thes. Gen. & Congr. Prælatorum Cameræ, quibus injungitur conductoribus publicis laniariis, ut non possint adstringere Fratres Minores Observantes ad carnem in suis laniariis sumendam, sed quod possint in aliis locis propinquis sumere, ubi valent minori pretio habere.

816 Ab excommunicatione non excusantur, qui exigunt, aut exigi mandant gabellas ab Ecclesiasticis, cum animo eas restituendi in fine anni, quamvis dicant, id facere ad vitandas fraudes officialium gabellas exigentium. Duardus, & alii apud Dianam p. 1. trah. 2. ref. 44, quia cogunt ante ad solvendum, quod est onus & incommodum Clerici.

Subdit tamen Diana cit. in nostra Urbe Parma fine scrupulo observari consuetudinem hanc solvendi Clericis in fine anni (ut vulgo dicitur) lo scaciat, pro gabellis per eos ante solutis,

litis, quia hoc sit, ipsis Clericis (non quidem privilegio renunciantibus) sed consentientibus, & de licentia Summi Pontificis.

MONITUM.

817 Si aliquando vides onera imponi, & aliter fieri. Si tuam vis servare conscientiam, Deum, ejusque Iudicium reformatum; non ad facta, sed ad ea, quæ de jure fieri debent, attendas. Et interim Sacrum Canonicum Concilii Lateranensis c. 4. præ oculis habebas, qui est, ut sequitur.

„ 818 Non minus, &c. In diversis mundi partibus Consules Civitatum, & Rectores, neenon & alii, qui potestatem habere videntur, tot onera frequenter imponunt Ecclesiæ, ut deterioris conditionis factum sub eis „ Sacerdotium videatur, quæ sub Pharaone fuerit, qui legis divinæ notitiam non habebat. Ille quidem omnibus aliis servituti subactis, Sacerdotes, & possessiones eorum, in pristina libertate dimisit, & eis alimoniam de publico administravit: Iste verò onera sua ferè universa imponunt Ecclesiæ, & tot angarii eas affligunt, ut eis, quod Jéremias deplorat, competere videatur: Princeps provinciarum facta est sub tributo. Sive quidem fossata, sive expeditiones, seu alia quælibet sibi arbitrentur agenda, de bonis Ecclesiæ, & Clericorum, & pauperum Christianorum, & Gabellæ, & Clericorum, & pauperum Christi usibus deputatis, volunt ferè cuncta compliciti. Jurisdictionem etiam, & auctoritatem Prælatorum ita evanescunt, ut nihil potestatis eis in suis videantur hominibus remansisse. Quocirca sub anathematis distictione fieri de cætero talia prohibemus: nisi Episcopus, & Clerus tantam necessitatem, vel utilitatem asperxerint, ut absque ulla examinatione ad relevandas communes utilitates, vel necessitates, ubi laicorum non suppetunt facultates, subsidia per Ecclesiæ existiment conferenda. Si autem Consulens, aut alii de cætero ista confiserint, &c. v. num. 714. & 791. Erudimenti, qui iudicatis terram. Psalm. 1.

Vide infra de Jurepatronatus, ver. Quarescasum de onere super pensione, & defraudatione Gabellæ, ver. Quid restituendum.

De Gabellis agunt Diana p. 1. trah. 2. à ref. 35. ad 49. ref. 132. & 133. Castropal. p. 2. disp. un. trah. 12. punt. 9. Fagnanus lib. 3. cap. Episcopus de Præbendis à num. 30. & cap. Non minus, de Immunitate Pirhing. lib. 3. tit. 31. sett. 3. Mendo in comp. verb. Gabella, Ant. à Spir. Sanct. de Censu. Gabella, Clericatus c. 32.

PARLEMENTUM REGNI SICILIAE,
ET NEAPOLIS

819 Et Conventus Procerum Regini pro causa publica congregatorum.

In Sicilia ad illud concurrunt tria Regni brachia, Ecclesiasticum, Demaniale, & Militare. Ecclesiasticum componitur ex Archiepiscopis, Episcopis, quibusdam Abbatibus, & Prioribus. Demaniale ex Procuratoribus Civitatum, & Castrorum immedietate Regi subjectorum. Militare ex Baronibus obligatis ratione feudi ad servitium militare.

820 Et quia ut plurimum congregantur pro donativo Regi præbendo; pro justitia requiritur justa causa, putè necessitas ex parte Regis patentis, sufficientia virium ex parte Vasallorum. Super qua Regis necessitate credendum est à Parlamentariis ipsi Regi, quia est necessitas in facto proprio Regis, in quo semper præsumi debet justitia causæ, nisi constet de injustitia. Maximè attendenda est causa formalis, & finalis, ut in gabellis, n. 799. & 800.

821 Hinc monentur Proreges piissimi, & timorati Parlamentarii, ut solerter justitiam donativi, atque vasallorum, & universitatum vires considerent, ne in extraordinariis donativis, quæ præscribunt, Regno onus impellant, quod substinere non valeat. Adeoque consulere debent peritos simul, & timoratos Theologos illos, quos à perniciose adulatio[n]is vitio, & à rerum temporalium desideriis maximè alienos esse cognoverint, eosque etiam contradicentes, gratariter, ac benignè recipere.

822 Notat Diana cit. q. 22. in fine, Ecclesiasticos, qui intrant in Parlamento, non teneri ad donativum, nisi sponte offerant; & in Breve Apostolico ita in specie determinatum est.

823 Et etiam tunc Fratres Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia, atque etiam Reformatorum; & Capuccinorum, ad donativum non tenentur; nec obligari possunt, constat ex dictis n. 815. Et ita servatur in praxi.

QUANTUM A D. NUMERUM
SUFFRAGIORUM,

824 Si Parlamentum sit pro donativo Regis, sufficit major pars. In Regno autem Siciliæ requiritur, ut concurrat brachium Ecclesiasticum, ita ut non sufficiat, si major pars brachii Demanialis, & Militaris concurrat, nisi etiam brachium Ecclesiasticum concurrat, in quantum supponitur F. 4. Eccle-

Ecclesiasticos loqui liberiū, & sine metu.

825 Si Parlamentum sit pro dando donativo Proregi, omnino prius ad valorem requiritur licentia Regis, & non sufficit major pars, sed suffragia omnia concurrere debet; quia hoc donativum est omnino liberum, & perfecte voluntarium, adeoque omnes contentire debent. Ad differentiam de donativo Regis, quo quidem (ut ritè notat Diana,) nomine est donativum, & revera est servitium, quod Regi præstat, ad eum à necessitatibus sublevandum; & maximè, sine necessitate sit pro eodem Regno.

Item omnia suffragia requiruntur, si in Parlamento (uti etiam solet) agatur de admittendo aliquem externum in Regnicolam. In qua re attendi debet, an sit spes, quod talis acceptatio sit futura utilis Regno, minimè obnoxia, qualis fortiretur, si exter admissus, officiis, aut beneficiis obtentis, occasione (quæ istis est facilis) capta, recederet, officiis, aut beneficiis commutatis, & pensionibus impositis pro se retentis: quod utique cedet in Ecclesiæ, ac officiorum perniciem, & in præjudicium Nationalium.

826 In Parlamento, in quo omnia suffragia sunt necessaria, si agatur de re iusta, non potest Parlamentarius se absentare, quia per suum votum negativum potest iustam conclusionem impedire, adeoque permittendo peccat. Nec potest majori parte se subscribere, si ei certo constet iustitia conclusionis. In dubio autem, si major pars, aut senior certò, aut probabilis judicet de iustitia, potest dubium deponere, & majori, aut seniori parti se conformare. Donatus tom. I. p. 2. quæst. 16. Eadem ratione Procurator universitatis, licet sit constitutus cum facultate substituendi, non potest substituere alium, quem prævidet faciliter in conclusionem iustum condescensurum.

827 In Parlamento, ubi sufficit major pars, ut de donativo Regis; si conclusio est iusta, tunc intrat peccatum, & onus restitutioonis.

828 Quantum ad peccatum, omnes peccant mortaliter, etiam si major pars jam suffragata sit, quia omnes positivè ad rem peccaminosam positivè concurrunt. Hinc Exodi 23. scriptum reperitur: Non sequeris turbam ad faciendum malum, nec in iudicio plurimorum acquireces sententia, ut à vero devies.

829 Quantum verò ad restitutionem, solum priores, qui majorem partem consti tuunt, ad restitucionem tenentur; minimè posteriores, quia solum priores sunt causa efficax substantiæ damni, seu conclusionis inju-

stæ; posteriores autem solum concurrunt, ut dicam, ad modum actus, nempe ad maiorem plenitudinem suffragiorum. Quia ratione peccat, at non tenetur ad restitucionem, qui concurrebit efficaciter non ad substantiam actus furti, sed solum ad circumstantiam, aut ad modum actus, ut infra verò. Qui restituere tenentur.

830 Unde dictum illud, quod minor pars perficit, immo tenet se subscribere majori parti, & approbare, quod est majori parte conclusum, definiptum ex l. Quod major pars, & l. Aliud, §. refertur, de Regulis juris, est verum de eo, quod presumitur iustum, & melius; aut in dubio: si enim minor pars de iustitia dubitet, major pars, maximè si sit senior, pro certo, aut probabilis sit pro iustitia, tunc quidem potest, aut tenetur minor pars dubium depone, & majori, maximè seniori parti se subscribere, & approbare conclusum.

831 Hi ergo (ait Diana in Summa) melius facient, si à Parlamento pro ea die se absentent, dum absque magna singularitatè, & protervio nota pro iustitia loqui, & suam conscientiam exonerare non possunt; nam id in tali casu fieri posse concedit Valerius ver. Suffragium, diff. 2. in fine, & Ledesma tom. 2. tral. 7. cap. 2. Concl. 24, quia nimis grave videtur obligare aliquem, ut cum tanto incommode & periculo resistat Parlamentorum torrenti.

832 Recensiti, qui restituere tenentur, te-

nentur singuli in solidum, quia singuli sunt

causa totalis, minimè totalitate causæ, sed

totalitate effectus; ita Com. ut. infra, v. Pos-

sessor mala fidei.

833 Stroveridorff, apud Dian. p. 4. tral. 4. res. 79. tenet, singulos esse causæ partiales, quia singulorum concursus non est sufficiens, sed ex omnibus simul sit unus concursus sufficiens, & efficax. Adducit exemplum de pluribus navium trahentibus, qui ob dictam rationem sunt causæ partiales, ac proinde non debet singulis tota merces: adeoque, sicut quando profunt, non debet singulis tota merces, sed debent illam inter se dividere; ita quando obsunt, non debent singuli totum satisfacere damnum, sed debent singuli suam reparare partem. Idem tenet de pluribus ad eamdem iustitiam concurrentibus, quoties singulorum concursus sine aliorum concursu non fuisset efficax.

834 At non est à communī recendendum, quia ex hoc, quod singuli non sufficiant, solum sequitur, quod sint causæ partiales, partialitate causæ, & influxus; minimè quod non sit singuli causa totalis totalitate efficiax substantiæ damni, seu conclusionis inju-

fieret,

fieret, tota iustitia singulis attribuitur. gia intelligantur irrita, ac nulla, ac si non fuissent emissa.

835 Id verum est, quod in dubio, antuum suffragium fuerit de primis, & efficacibus, an verò de sequentibus, peccasti quidem, sed non teneris ad restitucionem, quia in dubio melior est conditio possidentis.

PRAXIS PARLAMENTI.

836 Parlamenta Generalia, singulis tribus annis in hoc Siciliæ Regno congregari solita, differri solet ad sex, aut plures annos.

837 In his Excell. Prorex ex parte & nomine Suæ Majestatis cunctis parlamentariis proponit; Primo Regis necessitatem, de confirmatione, & continuatione septem veterum annualium donativorum, videlicet: Pto Regia Curia, pro Titembus, pro Palatiis, pro Munitionibus, pro Edificiis, pro Regni Deputatione, pro Pontibus, Turribus, & Regentibus. Hoc dicitur Donativum Ordinarium, quod continuari solet per tres annos: ut in n.

838 Cujus Donativi Brachium Ecclesiasticum solvere solet annuatim sextam partem.

838 Insuper Sua Excellentia proponere solet ex parte Suæ Majestatis peculiarem aliam Regis necessitatem, sive in Ministerium proprium ipsius Regini, sive ob bella sustinenda, sive ob ejusdem Regni necessitatem, & utilitatem, ut contigit in elapso Parlamento, de anno 1498. ad reficiendum defectum monetæ veteris jam adulteratæ, ac mutilatæ, cum moneta nova ejusdem valoris, ad Regis rationem cum antiqua commutanda, ad Monetariorum fraudes Regno perniciose eliminandas. Ob quam peculiarem necessitatem aliud donativum à priori distinctum exposcit, & hoc vocatur donativum extraordinarium, quod solum primo anno, & pro unica tantum vice solvit, quodque solet esse ducentum millia scuta, cujus donativi Brachium Ecclesiasticum pariter sextam partem solvere solet.

839 His uti supra propositis, Caput totius Parlamenti, qui solet esse Archiepiscopos Panormitanus, utpote Brachii Ecclesiastici Caput, pro cunctis respondet: Quod, quando consilia inter tria Parlamenti Generali brachia habebuntur, attendentur, que attendenda erunt & responsum dabitus. Inde

840 In prima sessione Brachium Ecclesiasticum, ante omnia, actum protestatorium emitit, quod cuncta Ecclesiasticon Parlamentorum suffragia intelligantur sub hac conditione lata, nimilùm, quod si donativa, quæ concludentur, non venirent confirmata à Summo Pontifice, tunc emissā suffra-

gia intelligantur irrita, ac nulla, ac si non fuissent emissa.

841 In sessionibus sequentibus, attente consideratis, atque perennis dictis à num. 819. ad 835. si iustitia reperiatur, fit Primo Conclusio, & Oblatio Regi super septem donativis antiquis annualibus per tres continuos annos: ut in n. 837.

842 Et quia tribus elapsis annis solet re censiti donativi ordinarii exactio continuari titulo commodati, usque ad novum Parlamentum futurum; omnino attendendum est ad talē exactiōem, & solutionem, elapsis jam tribus annis donativi, non posse sub re censito, aut alio titulo adstringi Ecclesiasticos, quia jam pro iis finem habuit licentia Summi Pontificis. Et sicut conclusione donativi facta, non potest exactio, & solatio ex jure incipi, & executioni mandari quantum ad Ecclesiasticos, nisi prius accedit licentia & assensus Summi Pontificis, qui proinde non possunt adstringi; ita ea licentia terminata, non potest exactio ex jure quantum ad illos continuari, itaut non possint adstringi, ut constat ex dictis de immunitate reali, & gabellis: v. n. 811. & 866.

843 Verum tamen est, quod in novo Parlamento proponitur, non solum continuatio septem donativorum ordinariorum ad alios tres annos, sed etiam confirmatio eorumdem septem donativorum ordinariorum titulo accommodati exactorum per annos intermedios ab elapso triennio Parlamenti præteriti, usque ad præsens novum; & utraque, videlicet tam confirmatio, quam innovatio, concluditur; & quantum ad Ecclesiasticos, pro utraque petitur assensus Summi Pontificis.

844 Postea fit conclusio, & oblatio Regi de donativi extraordinarii: ut in n. 838.

845 Inde in præmissorum donativorum oblationem, solet Parlamentum concludere petitionem trium gratiarum apud Regem faciendam in beneficium Regni.

Denique Parlamento concluso, accedunt ad Excell. Proregem trium brachiorum capita, cui conclusa referunt, & tres gratias petunt.

De Parlamento, agit Diana p. I. rr. 3.

ALIENATIO RERUM, ET BONORUM ECCLESIASTICORUM

846 Et prohibita ad favorem Ecclesiæ. Et quidem quoad bona stabilia Ecclesiæ, ex utroque Jure Divino, & Canonicō; nam bonorum Ecclesiæ Clerici, & Monachi non sunt Domini, sed usuarii; & Prælati sunt Ministri, & Coloni. Unde